

JURNALIST KIM VA UNGA BERILGAN E'TIBOR

Surayyo Nuritdinova
Buxoro davlat universiteti
Filolgiya fakulteti Axborot xizmati va jamoatchilik
bilan aloqlar yo'nalishi talabasi

Modomiki, haqiqat ezgulik uchun kurash bog'lagan har bir jurnalist biror voqea jarayon haqida aniq bir fikrga kelishi, qaror qabul qilishi lozimdir. Aniq bir masala yoki jarayon haqida konkret ma'lumot berishi yoki izoh qoldirishi kerak.

Jurnalistikaning «**to'rtinchi hokimiyat**» sifatida ta'siri kengaygan sari, u turli ijtimoiy kuchlar tomonidan ko'proq tanqidga uchraydi (faktlarni etarli bilmaganlik, voqealarni noxolis talqin qilganlik, voqealarga bir tomonlama yondashganlik, noto'g'ri nuqtai nazarda turganlik va h.k.). Agar e'tirozlar chindan ham asosli bo'lsa – jurnalist (nashr, dastur)ning e'tirofi, to'g'ri munosabati – tanqidini to'g'ri qabul qilmoq, tan olmoq, tuzatmoqdir. Jurnalist (nashr, dastur) qabul qilgan yo'lga e'tiroz bildirsa, bu boshqa gap. Jurnalistning nuqtai nazari – qat'iy shakllangan, noizchil, kuchsiz ifodalangan bo'lishi ham mumkin. Nuqtai nazar matnda ochiq, ro'y-rost ifodalanishi, jurnalist qaysi kuchlar, qanday partiyalar yo'lini ochiq va keskin himoya qilishi ham, yoxud noaniq, yopiq munosabatda bo'lishi, «faktlarga suyangan», «Sog'lom hayotga tayangan», biron bir guruh, tabaqa, partiya pozitsiyasidan «holi» sifatida ish ko'rgan kishidek ko'rsatishi ham mumkin, har qanday holda ham nuqtai nazar (pozitsiya) muayyan ijtimoiy kuchlar (ob'ektiv olgan-sinfii, milliy, hududiy va h.k.. Subektiv olganda partiyalar, uyushmalar, bloklar) manfaati himoyasi, jurnalistning hayot hodisalariga munosabati, tushunishi bahosi sifatida namoyon bo'ladi (hatto musiqiy, ko'ngilochar, sport reklama va hokazo dastur, nashrlarda ham muayyan nuqtai nazar namoyon bo'ladi)

O'zining keng jamoatchilikka yo'naltirilgan ekanligiga qaramay jurnalistika o'zini butunlay yopiq jamiyat deb hisoblaydi. Anti-ijtimoiy vaziyatlar, do'stona munosabatlar hamda hokimiyatdagi shubha-gumonlar, ezgu matbuot erkinligi g'oyalariga yo'g'rilgan boshqaruv hokimiyati hamda uning «To'rtinchi hokimiyat» tuzishga da'vatlari shuni anglatadiki, sohaga yot kimsalarning ushbu jamiyatdagi ko'pincha qarshiliklar yoki hattoki katta mojarolarga sabab bo'ladi.[1]

Siyosiy masalalar bo'lsin, sport ijtimoiy-iqtisodiy masalalar bo'yicha ikki tomonni ham huquqlarini buzmaganda kerakli tashkilotlarga ma'lumot berishi lozim

Jurnalist o'z nuqtai nazaridan kelib chiqib o'z kelajagini barpo etishi lozim.

Buning uch yo'li mavjud:

Birinchisi-e'tiroz, tanqid, ayblashlarga e'tibor bermaslik, o'z yo'lida sobitqadam bo'lish, nuqtai nazarini kuchaytirish, to'ldirish, kengaytirish. Garchand boshqalar, «norozilarning noroziligi»ni, kelishmovchiligini kuchaytirish xavfi bo'lsa ham. Ikkinchi yo'l «norozilarning e'tirozlari, dalillariga javob tariqasida »ezgulik, haqiqat va adolat» yo'lida keskin o'rinlarni yumshatish, qattiq ketilgan fikrlardan voz kechish, aniq baho va xulosalardan tiyilish. Bunday hollarda faqat «sof axborot berish» yo'lidan borish maqbul ko'rinadi ba'zilarga, garchand bunda ham nuqtai nazar, yopiq shaklda bo'lsa-da, bari bir namoyon bo'ladi. «Sof axborot» amalda «sof axborot» emas, ma'lum darajada nuqtai nazarning namoyon bo'lishidir. Uchinchi yo'l-auditroyaga turli yondashuv, muhokama qarashlarni taqdim etishdir.

Jurnalistika hech qachon kasb sanalmagan; u nari borsa tijorat hisoblanadi yoki u bilan turli yo'llar orqali shug'ulanish mumkin bo'ladi, biroq buni amaliyotida na bir qonun yoki qoidasi bo'lmaganligi tufayli kasb sanalmagan. Bu ehtimol yaxshidir, sababi u bir nechta asl (ijodkor) insonlarni saqlab qolgan.[2] To'g'ri, har ikki sohaning ham quroli so'z. Har ikki soha vakili ham ijodkor sanaladi. Jurnalistik faoliyatning har bir bosqichida ham xususiy qoida va

maromlar (masalan, material to'plash jarayonida kuzatish hujjatlarni tahlil etish, ishtirokchilar, guvohlarni so'rash metodlari va h.k.) ham hayot hodisalariga yondashuvni, ularga munosabatni, bahoni tavsiflaydigan umumiy qoida va maromlar amal qiladi. Jurnalistikaning nonni og'irdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Introduction to journalism. by Dianne Smith. Printed in USA, 2010. P.4
2. Martin Conboy Journalism studies. Printed in USA, 2013.p.27.